

**Силабус освітнього компоненту
«Теорія та методика підготовки дисертаційних досліджень і
науково-педагогічної діяльності з історії та археології»**

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Освітня програма: Історія (мова навчання – українська)
Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)
Рік навчання: 2023–2024
Семестр: 2–3

Структурний підрозділ	Кафедра історії України, історичний факультет
Викладач:	 <p>ПІБ: Філінюк Анатолій Григорович Посада: професор кафедри історії України Вчений ступінь: доктор історичних наук afilenyuk@ukr.net Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), кафедра історії України. Профайл викладача: https://histua.kpnu.edu.ua/anatolii-hryhorovych-filiniuk/</p>
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1696
Статус дисципліни	обов'язковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	-й і 3-й семестри – 6 кредитів ЄКТС / 180 год
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна
Політика дисципліни	<p><u>Академічна доброчесність.</u> Очікується, що роботи аспірантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/</p> <p><u>Відвідування занять.</u> Очікується, що всі аспіранти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку аспіранти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>«Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view</p>

	<p><u>Неформальна освіта.</u> Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Положенням про результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти».</p> <p>URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view</p>
<p>Що будемо вивчати?</p>	<p>Навчальною програмою передбачено поглиблення та закріплення аспірантами знань про теоретико-методологічне забезпечення підготовки і публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі історії та археології, здатності та готовності розв'язувати комплексні завдання в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.</p> <p>Це витікає з системного розуміння предмета методологічних засад підготовки дисертаційних досліджень з історії та археології, яка включає в себе: по-перше, формування в здобувачів чіткого уявлення про місце і значення їх теоретичної і методичної підготовки якісної дослідницької та професійної науково-педагогічної діяльності, яка передбачає поглиблення сучасних знань про природу, специфіку і процедуру логічного мислення, умінь використовувати логічні закони, підходи, принципи, методи, прийоми і засоби для якісної підготовки, написання та захисту дисертації доктора філософії з спеціальності 032 «Історія та археологія»; по-друге, засвоєння аспірантами знань і навичок, покликаних забезпечувати правильну аргументацію та критику історичних джерел, наукової літератури для визначених мети і завдань зі здобуття наукового ступеня доктора філософії з спеціальності 032 «Історія та археологія»; по-третє, всебічного розуміння та усвідомлення комплексних знань про рівні методології дисертаційного дослідження і основних методів, засобів і прийомів дослідницької діяльності на теоретичному й емпіричному рівнях пізнання для своєчасного і якісного виконання та успішного захисту дисертації й отримання диплому доктора філософії; по-четверте, врахування аспірантами методологічних підходів до пошуку істини, смислу і соціальних характеристик якості дисертаційного дослідження, сучасного стану процедур оцінювання якості дисертацій як неодмінної умови їхньої результативної наукової діяльності.</p> <p>5) вміння застосовувати теоретичні, методологічні і методичні знання та навичками для створення оригінального наукового дослідження.</p>
<p>Чому це треба вивчати?</p>	<p>Навчальний курс «Теорія та методика підготовки дисертаційних досліджень і науково-педагогічної діяльності з історії та археології» є обов'язковою освітньою компонентою професійної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія, що виступає органічною складовою завершення теоретичної і методичної підготовки здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, спрямованої на самостійну якісну реалізацію завдань із підготовки та захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі обраної науки і спеціальності.</p> <p>Успішне вивчення аспірантами навчального курсу сприяє завершенню формування в них методологічної та наукової культури, гнучкого сприйняття джерел і історичних фактів, ефективному застосуванню отриманих знань у науково-дослідницькій діяльності.</p> <p>Навчальна робота зі здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня має чітке практичне спрямування й передбачає осмислене розуміння всього масиву інформації та кожного елемента організації дослідницької діяльності.</p>
<p>Яких результатів можна досягнути?</p>	<p>Очікувані результати навчання з дисципліни:</p> <p>ПРН 01 володіти концептуальними та методологічними знаннями вітчизняної та світової історії.</p> <p>ПРН 02 вміти кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях і тезах, опублікованих у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз (іноземною мовою).</p>

	<p>ПРН 04 вміти організовувати власну науково-дослідницьку діяльність, володіти технологіями планування та розробки наукового дослідження й вибирати в залежності від цілей і завдань принципи й методи дослідження конкретних тем з урахуванням досягнень вітчизняної та зарубіжної науки.</p> <p>ПРН 06 вміти застосовувати набуті знання про теоретичні підходи, принципи, методи і прийоми пізнання в науково-дослідній діяльності в процесі підготовки дисертації та подальшій науковій і педагогічній роботі.</p> <p>ПРН 07 вміти з'ясувати причино-наслідкові зв'язки подій і явищ вітчизняної та світової історії та відтворювати основний зміст окремих питань (проблем) історичного минулого;</p> <p>ПРН 08 вміти формувати власне системне уявлення про тенденції розвитку основних теоретичних і методологічних положень вітчизняної та зарубіжної історичної науки про минуле;</p> <p>ПРН 09 знати і вміти інтерпретувати історичні факти на сучасній теоретико-методологічній основі та з урахуванням досягнень вітчизняної і зарубіжної історіографії;</p> <p>ПРН 10 вміти здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення, підготовку та прочитання лекцій, проводити семінарські / практичні заняття, організовувати самостійну і індивідуальну роботу студентів в межах дисциплін, які вони вивчають;</p> <p>ПРН 11 виявляти здатність дотримуватися академічної доброчесності в процесі навчання і науково-дослідної роботи через призму дотримання принципів чесності, чесною праці та навчання і несприйняття плагіату, списування, несанкціонованого використання чужих напрацювань;</p> <p>ПРН 12 вміти представляти для обговорення результати власного дослідження академічною українською та іноземною мовами.</p>
<p>Як можна використати набуті знання та уміння?</p>	<p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі історії та археології, зокрема дослідницько-інноваційній діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань з історії та археології та професійної практики з обраної спеціальності.</p> <p>ОК сприяє формуванню аспірантів таких компетентностей:</p> <p>Загальних компетентностей (ЗК):</p> <p>ЗК 02 Здатність на професійному рівні проводити історичні та археологічні дослідження.</p> <p>ЗК 04 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних історичних джерел.</p> <p>ЗК 05 Готовність цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність, діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 06. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної /недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ЗК 07 Здатність використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності та наукових дослідженнях.</p> <p>ЗК 08 Здатність дотримуватись академічної та професійної доброчесності, виявляти послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.</p> <p>ЗК 09 Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності.</p> <p>ЗК 10 Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.</p> <p>Формування спеціальних (фахових) компетентностей спеціальності (СК):</p> <p>СК 01 Здатність поглиблювати володіння основними концепціями, розуміння теоретичних і практичних проблем історії розвитку й сучасного стану наукових знань з вітчизняного та всесвітнього минулого.</p>

	<p>СК 02 Здатність вибирати та ефективно використовувати сучасні освітні й інформаційні технології, методи, прийоми і засоби наукової та навчальної діяльності для забезпечення високого рівня особистісного професійного, методичного та комунікативного розвитку.</p> <p>СК 03 Здатність з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в історичних подіях минулого, аналізувати та узагальнювати історичний матеріал в певній системі, порівнювати історичні факти на основі здобутих знань і формувати на цьому ґрунті особисте бачення історичного минулого.</p> <p>СК 05 Здатність на основі поглиблення та удосконалення науково-дослідницьких знань, умінь і навичок виступати повноцінним суб'єктом історичного пізнання, зокрема формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези обраної теми, аналізувати наукові праці, виявляти дискусійні і маловивчені питання.</p> <p>СК 06 Здатність брати участь в організації науково-педагогічної роботи кафедри, знати та розуміти принципи організації її діяльності (виконувати функціональні обов'язки науково-педагогічного працівника, розподіляти та планувати різні види роботи, забезпечувати особисту участь у системі науково-дослідної і навчально-методичної роботи кафедри, факультету та університету).</p> <p>СК 08 Здатність завершити оволодіння сучасними підходами, принципами, методами й навичками дослідника, зокрема використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі історичних досліджень.</p> <p>СК 09 Здатність професійно проводити науково-дослідницьку роботу, а також забезпечувати керівництво науково-дослідною роботою студентів.</p> <p>СК 10 Здатність із сучасних дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання, новітні методи наукових досліджень і сучасних освітніх технологій, методи і засоби навчання з метою осмислення та переосмислення історичного минулого, комплексного бачення і стратегію дослідження й забезпечення високого рівня особистісного та професійного розвитку студентів.</p> <p>СК 11 Спроможність формувати сучасні підходи та продукувати змістовні думки, зрілі та обґрунтовані теоретичні положення і висновки й нові знання з історії та археології.</p> <p>СК 12 Здатність проводити презентації результатів власного наукового дослідження, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, міжнародних наукометричних баз, бібліографічних стандартів, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами, пошуку та написання грантових пропозицій, реєстрації прав інтелектуальної власності.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Змістом навчальної дисципліни є: предмет, мета, завдання, сутність, основний зміст, загальний обсяг знань навчальної дисципліни, перелік умінь, навичок, і компетентностей здобувача ступеня доктора філософії; законодавче та нормативно-правове забезпечення організації наукової діяльності; формування особистості вченого і режим його праці; система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні; інформаційне та технологічне забезпечення наукової діяльності; організаційні аспекти змісту та структури дисертації; організаційне і змістове забезпечення публікацій по темі дисертації; вимоги до оформлення результатів дослідження в рукописі дисертації; організація та проведення публічної презентації результатів дисертаційного дослідження; технологія подання та організаційне забезпечення захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає озброєння здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня сучасними знаннями та вміннями організаційного забезпечення підготовки й захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з обраної спеціальності; засвоєнні ними</p>

	<p>основних понять, термінів і категорій правильної та результативної організації виконання освітньо-наукової програми і наукових досліджень, концепцій, теоретичних підходів і процедур реалізації досліджень за профілем обраної спеціальності; ознайомленні кожного з них із найновішими теоретичними та методично-практичними підходами і порадами реалізації наукових досліджень від першого дня навчання в аспірантурі і до захисту дисертації й отримання диплома доктора філософії в галузі наук; закріпленні у майбутніх докторів філософії з обраної галузі наук стійких навичок і вмінь організації роботи з опублікованими джерелами, архівними документами й матеріалами, науковою і навчальною літературою та їх застосування у дослідницькій роботі.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Словесні (лекції), наочні (демонстрування карт, таблиць, схем, презентацій та відеоматеріалів), практичні (семінарські заняття, практики) методи навчання, інтерактивні методи навчання: метод групової та індивідуальної роботи, дискусії, рольові ігри, метод проектування, проведення наукових семінарів та онлайн-конференцій; самостійна робота на основі законодавчих і нормативно-правових актів, історичних та археологічних джерел, наукової літератури, підручників, навчальних посібників, консультації, кваліфікаційна робота.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Основні джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / [за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є Артюхова, І. О. Дегтярьової]. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 170 с. 2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с. 3. Бобилев В. П., Іванов І. І., Пройдак Ю. С. Методологія та організація наукових досліджень: підруч. Дніпро : ІМА-пресс, 2014. 644 с. 4. Гончарова Н. О. Методика викладання історії у вищій школі: навч. посіб. Харків: ФОП Шейніна О. В., 2009. 328 с. 5. Горохівський П. І. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі : курс лекцій: навч. посіб. для магістр. денної та заочної форми навчання. Умань : ПП Жовтий О., 2012. 256 с. 6. Гоцуляк В. В. Історія, її методологія і історіографія як наукові та навчальні дисципліни: навч. посіб. Черкаси : Видавець Третяков О. М., 2016. 732 с. 7. Казак І. О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с. 8. Кайдалова Л. Г., Науменко Н. В. Методика викладання у вищій школі: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків, 2021. 9. Каплінський В. В. Методика викладання в вищій школі: навч. посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. 10. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, 2017, ротапринт. 200 с. 11. Колесник І. Глобальна історія. Історія понять. Київ : НАН України; Інститут історії України, 2019. 348 с. 12. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти: навч. метод. посіб. Київ Олді+: 2021, 292 с. 13. Уведення в науково-педагогічну діяльність: навч. посіб. / [В. В. Іваненко, Г. Г. Кривчик, І. С. Накашидзе]. Дніпро : ЛІРА, 2018. 120 с. 14. Яковенко Г. Г. Методика навчання історії: навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2017. 324 с.

Обсяг дисципліни (години) та види занять	Разом за курс: лекційні заняття (34 год.), семінарські заняття (26 год.), самостійна робота (120 год.)					
Система оцінювання результатів навчання	Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів та екзамен – 40 балів.					
	Поточний і модульний контроль (100 балів)				Екзамен	Сума
	Навчальний (змістовий) модуль 1 і 2 (100 балів)					
	Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуально-дослідні завдання		
20 балів	30 балів	5 балів	5 балів	білів	балів	
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях	Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».					
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий контроль, виконання самостійної роботи, модульна контрольна робота					
Підсумковий контроль	Увесь навчальний курс «Теорія та методика підготовки дисертаційних досліджень і науково-педагогічної діяльності з історії та археології» оцінюється відповідно 100 балами за й завершується в другому семестрі заліком, а в третьому – екзаменом.					
Локація						